

Vybrané otázky z pravidel pro veřejnou podporu

Libuše Bílá

odbor veřejné podpory

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Praha, 3. 6. 2014

Definiční znaky VP

čl. 107 (1) SFEU

- veřejné prostředky
- zvýhodnění podniku/odvětví výroby
- (hrozba) narušení hospodářské soutěže
- ovlivnění obchodu mezi členskými státy

O VP ve smyslu čl. 107 (1) SFEU se jedná v případě kumulativního naplnění definičních znaků.

Definiční znaky VP

čl. 107 (1) SFEU

Sdělení Komise o pojmu státní podpora dle čl. 107 odst. 1 SFEU (návrh)

- souhrn judikatury soudů EU a rozhodovací praxe EK
- bližší identifikace jednotlivých prvků tvořících definiční znaky VP

Sdělení Komise o pojmu státní podpora

A. veřejné prostředky

- státní prostředky
- přičitatelnost státu

B. zvýhodnění podniku

- pojem podnik
- zvýhodnění
- selektivita

C. narušení hospodářské soutěže

D. ovlivnění obchodu v rámci Unie

A. Veřejné prostředky

✓ Státní prostředky

prostředky státu, krajů, obcí, veřejných podniků, za určitých podmínek také bank, fondů, soukromých subjektů

forma dotace, úvěru, záruky, závazek poskytnout prostředky později, daňové úlevy, poskytnutí zboží/služeb za cenu nižší než tržní

✓ Přičitatelnost státu

veřejné orgány a také v případě zprostředkujících subjektů (veřejnoprávních, soukromých) nebo veřejných podniků

B. Zvýhodnění podniku (1)

- ✓ Pojem podnik
 - subjekt vykonávající ekonomickou činnost; právní forma nebo způsob financování není relevantní (město, výzkumná organizace, nezisková spol., sportovní klub)
 - subjekt vykonávající ekon. i neekonom. činnosti je podnikem pouze ve vztahu k ekon. činnostem
 - ekonomická činnost = nabízení služeb a/nebo výrobků na trhu
 - neekon. činnost = výkon veřejné moci, veřejné vzdělávání v rámci st.vzdělávacího systému, nezávislý/ve spolupráci prováděný výzkum VŠ a VO s cílem získat nové poznatky a lepšího pochopení dané problematiky

B. Zvýhodnění podniku (2)

✓ Zvýhodnění

= jakákoli hosp. výhoda, kterou by podnik za běžných tržních podmínek (tj. bez zásahu státu) nedostal

= nejen přímé poskytnutí fin. prostředků ale i jakékoli snížení nákladů, které zatěžují rozpočet podniku

Nepřímá výhoda

- přímá podpora je podmíněna pořízením zboží nebo služeb, které poskytují pouze určité podniky

B. Zvýhodnění podniku (3)

- ✓ Selektivita (vs obecné opatření)
 - selektivní zvýhodnění podniku
 - opatření se vztahuje pouze na určité podniky nebo určitá hosp. odvětví (MSP, podniky v oblasti výroby, podniky s velkými fin. prostředky..)
 - opatření se sice vztahuje na všechny podniky, ale existuje diskreční pravomoc příslušného orgánu

C. Narušení hospodářské soutěže

= pokud opatření může posílit soutěžní postavení příjemce ve vztahu k jeho soutěžitelům; nemusí spočívat v rozšíření činnosti/získání nových podílů na trhu, postačí udržet si silnější soutěžní postavení

= v liberalizovaných odvětvích, v nichž existuje (může existovat) hospodářská soutěž

≠ existence zákonného monopolu, přičemž daná služba nesoutěží s podobnými službami a současně poskytovatel nemůže působit (kvůli regulačním či zákonným omezením) na jiném trhu

D. Ovlivnění obchodu v rámci Unie

- příjemce nemusí být zapojen do přeshraničního obchodu (ztížení vstupu na trh zahraničním subjektům tím, že opatření zachovává či posiluje místní nabídku)
- i v případě, že příjemce vyváží celou svoji produkci na trhy mimo EU, kde se setkává se soutěžiteli z EU

Lokálnost opatření

- nejedná se o přilákání poptávky/investic do daného regionu a nevytváří překážky pro vstup na trh soutěžitelům z jiných ČS
- zboží/služby čistě lokálního charakteru/pro geograficky ohraničenou oblast

Notifikace VP Evropské komisi

čl. 108 (3) SFEU

- povinnost notifikovat opatření VP Evropské komisi
- podpora může být poskytnuta až po vydání pozitivního rozhodnutí
- EK posuzuje
 - 1) kumulativní naplnění definičních znaků VP (dle čl. 107 (1) SFEU)
 - 2) slučitelnost opatření s vnitřním trhem (dle Rámce VaVal, Pokynů, Sdělení)

Výjimky z povinnosti notifikovat

- Obecné nařízení o blokových výjimkách (General block exemption Regulation – GBER)
- podpora de minimis
- služby obecného hospodářského zájmu (částečně)

Právní rámec EU v oblasti VaVa

účinnost do 30.6.2014 + 6 měsíců

- **Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací**
(Úřední věstník EU, C 323 ze dne 30.12.2006, str. 1)
- **Nařízení Komise č. 800/2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách)**
(Úřední věstník EU, L 214 ze dne 9.8.2008, str. 3)
- **Nařízení Komise č. 1998/2006, o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis**
(Úřední věstník EU, L 379 ze dne 28.12.2006, str. 5)

Právní rámec EU v oblasti VaVal

účinnost od 1. 7. 2014

- **Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací**
(dosud nepublikováno v Úředním věstníku EU)
- **Nařízení Komise č. .../... prohlašující určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem na základě článků 107 a 108 Smlouvy**
(přijato 21.5.2014, dosud nepublikováno v Úředním věstníku EU)
- **Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis**
(Úřední věstník EU, L 352 ze dne 24. 12. 2013, str. 1)

Obecné nařízení o blokových výjimkách

- výjimka z notifikační povinnosti vůči EK
- opatření nepodléhá schvalování ze strany EK a při splnění všech stanovených podmínek je považováno za slučitelné s vnitřním trhem
- s realizací opatření není nutno vyčkat na rozhodnutí EK
- aplikuje se pouze na opatření, v nichž jsou podporovány **ekonomické činnosti!**
(vč. *ekonomických činností VO*)

Podmínky vynětí

Režimy podpory/jednotlivá podpora jsou vyňaty z oznamovací povinnosti vůči EK, pokud tato podpora splňuje všechny A. obecné podmínky a B. zvláštní podmínky GBER

GBER – A. Obecné podmínky

- **Povinnost notifikovat evaluační plán pro velké režimy/programy podpory (1)**
 - průměrný roční rozpočet VP > 150 mil. EUR
 - platí pro vybrané kategorie (regionální podpora, VaVal, MSP, ŽP)
 - velké programy podpory mohou být realizovány dle GBER 6 měsíců od jejich vstupu v platnost, déle pouze po schválení evaluačního plánu ze strany EK
 - evaluační plán nutno předložit EK do 20 pracovních dnů ode dne vstupu programu v platnost

GBER – A. Obecné podmínky

- **Povinnost notifikovat evaluační plán pro velké režimy/programy podpory (2)**
 - Účelem ověření
 - zda byly dosaženy předpoklady a podmínky kompatibility
 - efektivita opatření VP s ohledem na jeho cíle
 - posouzení dopadů programu na soutěž a obchod
 - vytvoření evaluačního plánu již při tvorbě programu
 - ve specifických případech EK může rozhodnout, že evaluace není potřebná
 - v ČR dosud pouze 1 program podpory (zřejmě) podléhající evaluaci dle GBER

GBER – A. Obecné podmínky

➤ **Povinnost notifikovat evaluační plán pro velké režimy/programy podpory (3)**

Evaluační plán (dokument) musí obsahovat alespoň prvky obsažené v čl. 2 odst. 16 GBER (např. cíle, které mají být evaluovány, předpokládaná metoda evaluace, navrhovaný časový plán evaluace s uvedením data předložení závěrečné hodnotící zprávy, popis nezávislého orgánu, který provede evaluaci nebo kritéria jeho výběru...)

GBER – A. Obecné podmínky

- omezení použitelnosti GBER v určitých odvětvích
 - (rybolov a akvakultura, prvovýroba zemědělských produktů, oceláři, doprava, energetika – v oblasti VaVal minimum)
- nelze aplikovat, pokud by došlo k porušení práva Unie
 - (opatření omezující možnost příjemců využít výsledky VaVal v jiných členských státech)
- podpora nesmí překročit limit stanovený pro danou kategorii podpory; v případě jeho překročení nutná notifikace EK – limity oproti platnému GBER zvýšeny
- program musí explicitně vyloučit možnost poskytnout podporu podnikům, jimž byl vystaven příkaz k navrácení podpory (po předchozím rozhodnutí EK o protiprávní a neslučitelné VP)

GBER – A. Obecné podmínky

- **doložení motivačního účinku**
 - zahájení prací až po podání žádosti o VP (shodně pro MSP i velké podniky-zjednodušení)
 - ad hoc podpora pro velký podnik nutno navíc předložit další informace (obdobně jako dosud)
 - žádost o VP musí obsahovat požadované informace
- **povinnost zveřejňovat informace na jednotné webové stránce pro VP (od 1. 7. 2016)**
- **dodržení podmínek kumulace**

GBER – B. Zvláštní podmínky

Podpora výzkumných a vývojových projektů – čl. 25

- kategorie VaV
 - základní výzkum
 - průmyslový výzkum
 - experimentální vývoj
 - studie proveditelnosti
- způsobilé náklady (téměř shodné se současným GBER) musí být přiděleny na konkrétní kategorie výzkumu a vývoje, v případě studie proveditelnosti jsou to náklady na studii

GBER – B. Zvláštní podmínky

Intenzita podpory

	velké podniky	střední p./ malý p.	účinná spolupráce/šíření výsledků	Max.
základní výzkum	100%			100%
průmyslový výzkum	50%	10%/20%	15%	80%
experimentální vývoj	25%	10%/20%	15%	80%
studie proveditelnosti	50%	10%/20%		70%

GBER – B. Zvláštní podmínky

Investiční podpora na výzkumnou infrastrukturu (1)

Čl. 26 (nové)

- podpora na výstavbu nebo modernizaci výzkumné infrastruktury, na které jsou vykonávány ekon.činnosti
- způsobilé náklady=investice do hmotného a nehmotného majetku
- míra podpory 50% způsobilých nákladů
- dvojí využití infrastruktury=oddělené účetnictví na základě důsledně uplatňovaných a objektivně odůvodnitelných zásad analytického účetnictví
- tržní cena za provoz nebo využití infrastruktury
- přístup k infrastruktuře třetím stranám na základě transparentních a nediskriminačních podmínek (výjimka pro podniky v případě jejich 50% účasti na investičních nákladech)

GBER – B. Zvláštní podmínky

Investiční podpora na výzkumnou infrastrukturu (2)

Čl. 26 (nové)

- přístup k infrastruktuře umožněn (různým) třetím stranám na základě transparentních a nediskriminačních podmínek (výjimka pro podniky v případě jejich 10% účasti na investičních nákladech=přednostní přístup, úměrný výši podílu na investičních nákladech, podmínky takového přístupu veřejně přístupné)
- monitoring a mechanismus zpětného navrácení podpory v případě, že se zvýší podíl ekonomických činností oproti okamžiku, kdy byla podpora poskytnuta

GBER – B. Zvláštní podmínky

Podpora inovačním klastrům (1)

čl. 27 (nové)

A. Investiční podpora

- na výstavbu/modernizaci klastru
- míra podpory 50% způsobilých nákladů+regionální příplatky 15/5%
- způsobilé náklady=náklady na investice do hmotného a nehmotného majetku

B. Provozní podpora

- max. 10 let
- míra podpory 50% celkových způsobilých nákladů/podpořené období
- způsobilé náklady=osobní a administrativní náklady

GBER – B. Zvláštní podmínky

Podpora inovačním klastrům (2)

čl. 27 (*nové*)

Společné podmínky

- příjemce výhradně právnická osoba provozující klastr
- přístup do prostorů klastru, využívání jeho zařízení a podílení se na jeho činnostech musí probíhat na otevřeném a nediskriminačním základě pro různé uživatele, přednostní přístup pouze pro podniky, které se podílely na investičních nákladech min. z 10% + podmínky
- tržní ceny/náklady klastru za využívání zařízení klastru

GBER – B. Zvláštní podmínky

Podpora na inovace určená MSP

Čl. 28

- míra podpory 50% způsobilých nákladů
- způsobilé náklady:
 - náklady na získání, uznání patentů a dalšího nehmotného majetku
 - náklady na vyslání vysoce kvalifikovaných pracovníků VO/velkého podniku v nově vytvořené funkci u MSP
 - poradenské a podpůrné služby v oblasti inovací (podpora může být zvýšena až na 100% způsobilých nákladů, celková částka na tyto služby však nesmí překročit 200 000 EUR podnik/3 roky)

GBER – B. Zvláštní podmínky

Podpora na VaV v odvětví rybolovu a akvakultury

čl. 30

- projekt musí být předmětem obecného zájmu všech podniků v příslušném odvětví nebo pododvětví
- způsobilé náklady shodné s náklady na VaV projekty
- míra podpory 100%
- informace o výzkumu a jeho cílech (+další informace) ještě před jeho zahájením zveřejněny na internetu
- výsledky VaV musí být zveřejněny nejméně 5 let na internetu

GBER – B. Zvláštní podmínky

Podpora na inovace postupů nebo organizační inovace

čl. 29 (*nové*)

- příjemci:
 - MSP
 - velké podniky (pouze za podmínky účinné spolupráce s MSP, přičemž MSP musí vzniknout nejméně 30% celkových způsobilých nákladů)
- míra podpory:
 - MSP 50% způsobilých nákladů
 - velké podniky 15% způsobilých nákladů
- způsobilé náklady
 - osobní náklady, náklady na nástroje, vybavení, budovy a pozemky v rozsahu jejich využívání pro inovační projekt, náklady na smluvní výzkum, poznatky a patenty pořízené od vnějších zdrojů za obvyklých tržních podmínek, dodatečné režijní a ostatní provozní náklady vzniklé v důsledku provádění projektu

GBER - aplikace

Platnost stávajícího GBER prodloužena do 30. 6. 2014

- regionální podpora pouze do uvedeného data
- ostatní kategorie podpory v rámci přechodného období do 31. 12. 2014

Platnost nového GBER

1. 7. 2014 - 31. 12. 2020

Rámeček VaVal

- obsahuje
 - podmínky, za kterých financování VaVal činností nezakládá VP
 - kritéria slučitelnosti daného opatření s vnitřním trhem
- aplikuje se na
 - opatření, u nichž nelze aplikovat režim de minimis ani GBER
 - individuální podpory, které jsou součástí programu podpory oznámeného dle GBER, u nichž výše podpory překročila limit stanovený GBER, se kterým je spojena povinnost provést individuální notifikaci Evropské komisi

Rámec VaVal

- financování projektů přímo agenturami/institucemi EU (přičemž financování nepodléhá kontrole ČR) nezakládá VP (Horizon 2020)
- v případě spolufinancování z národních zdrojů – část financovaná z národních zdrojů podléhá pravidlům VP
- u programů, které mohou podstatně omezit soutěž (např. programy s velkými rozpočty), může EK požadovat vypracování evaluačního plánu a provedení evaluace po skončení programu, EK může zkrátit dobu jejich trvání (4 roky nebo méně)

Rámeček VaVal

- **Organizace pro výzkum a šíření znalostí (VO) a výzkumná infrastruktura (VI) (1)**
 - povinnost vést oddělené účetnictví v případě, že VO/VI provádí ekonomické i neekonomické činnosti
 - v případě financování ekonomických činností VO/VI z veřejných zdrojů je VO/VI považována za podnik a je nutno aplikovat příslušná pravidla VP (motivační účinek, míry podpory, kumulace...)
 - VO/VI jako zprostředkovatel
 - neekonomické činnosti VO/VI – primární činnosti + transfer znalostí

Rámeček VaVaI

- **Organizace pro výzkum a šíření znalostí (VO) a výzkumná infrastruktura (VI) (2)**
 - VO/VI téměř výhradně provádí neekonomické činnosti = financování nemusí zakládat VP → ekonomické činnosti pouze čistě vedlejší, úzce souvisí s neekon. činnostmi (používají stejné vstupy) a jsou co do rozsahu omezené (max. 20% celkové roční kapacity VO/VI)

Rámeček VaVaI

- Společné zásady posuzování
 - *příspěvek k dosažení jasně vymezeného cíle společného zájmu*
 - *potřeba státního zásahu*
 - *vhodnost opatření podpory*
 - *motivační účinek*
 - *přiměřenost podpory (podpora omezená na minimum)*
 - *zabránění nepřípustným negativním účinkům na hospodářskou soutěž a obchod mezi ČS*
 - *transparentnost podpory*

Rámec VaVal

- aplikace Rámce VaVal
 - na podpory poskytnuté od 1.7.2014
 - na protiprávní podpory poskytnuté od 1.7.2014

- aplikace Rámce Společenství VaVal
 - na podpory poskytnuté do 30.6.2014
 - na podpory protiprávně poskytnuté do 30.6.2014
 - přechodné období 6 měsíců (do 31.12.2014) pro stávající notifikované programy podpory

Děkuji za pozornost!

libuse.bila@compet.cz

Libuse_bila@compet.cz